

Ghymeskosztolány XI. századi temploma

2009 június 19. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarországot eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Apátkolos XII. századi temetőkápolnája után – amelyet múlt heti lapszámunkban láthattunk – most a Nyitra környéki Tribecs-hegy déli lábánál fekvő Ghymeskosztolány m emlék temploma kerül sorra.

Az 1500 lakosú Ghymes község (szlovák neve, Jelenec is szarvast jelent) az észak-magyarországi palócság legnyugatibb szórványához tartozik, lakóinak több mint 90 százaléka magyar. A falutól északra, 504 méter magas hegyormon látható a IV. Béla király (1235–1270) engedélyével a Hont-Pázmány nembeli András mester által épített Ghymes-vár festői romja. Az 1253-tól készült erőd – amelyet a középkortól András fia Ivánka gróf utódai, a Forgáchok birtokoltak – a XIV. századra tekintélyes belső tornyos fellegvárrá fejlődött. A híres grófi család egészen 1848-ig lakta, ezután a faluban lévő reneszánsz kastélyukba húzódtak le. Végül 1945-ben vesztették el végképp ghymes-i uradalmukat, s ettől fogva romladozik az egykor büszke végvár.

Ghymesről hat kilométerre északra, patak völgyben futó mellékúton közelíthető meg Kosztolány (Kostolany pod Tribecom). Az alig ötszáz lelkes településen szlovákok élnek, az Árpád-kori magyar helynév a templom jelentésű „kostoľ” szóból ered. 1113-ból maradt fenn írásos emléke, amikor egyházas faluként a Zobor-hegyi bencés apátság tulajdona volt. A község szélén, erdős hegyoldalon álló Szent György-templom tehát a történelmi Magyarország egyik legrégebbi, ma is meglévő temploma. Első építési korszaka a XI. század derekára esik, ekkorról származik a keskeny keleti szentély és az alig szélesebb, rövid hajó. Előbbi boltozott, a hajót gerendás síkmennyezet fedi. A déli oldalon és az egyenes szentélyzáró falon archaikus tölcserablakok nyílnak. Az 1050 körül keletkezett – a tatárjárást e félreeső helyen szerencsésen átvészelt – épülethez az 1250-es években egy szélesebb hajószakaszt toldottak nyugat felé. A két pilléren nyugvó urasági karzat a minden bizonnyal a börtönt elrendelő kegyúr, az említett András mester személyéhez köthető. Az új épületrész déli oldalán látható az egyszerűségében is pompás kerek kapuzat.

A templombelső nemzetközi hírű látnivalói a falképek. A szentély dongaboltozatán lévő két töredékes angyalalak talán még a XI. századból való, a többi az 1100–1200-as évekre datálható. A szinte preromán stílusú, bizáncias jellegű freskók megkapóak, ámde itthoni tudós szakíróink felhívják a figyelmet a csehszlovák restaurátorok beavatkozásaira. A Trianonban Szlovákiának ítélt Felső-Magyarországon az 1930-as években erőd pánszláv indíttatású „tudományos” igyekezettel próbálták pótolni a „nagyomorva” őkeresztény kultúremlékek zavaró hiányát, ezért Dévényről Nyitrán át Zempléniig erőteltett kutatásokat, restaurálásokat, régészetileg meg nem alapozott „rekonstrukciókat” végeztek. A kosztolányi képek későbbi ciklusainak hitelessége is ennek az archaizáló rajztanári manipulációnak esett áldozatul.

E középkori falfestmények – és a 950 éves templom – szépsége így is lenyűgözi a látogatót.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló

